

Rad van Fortuin voor beginners 2026

Bram Van Damme, 2026

Very Very Hush Hush begint met een duo gestileerde grijze mannenpruiken die rond elkaars orbit cirkelen. Ze doen dienst als een gedeeld attribuut voor een publieke demonstratie van macht en geheimhouding. Eventuele dragers moeten zich schikken in de rol van machthebber versus lakei, waarbij die laatste met gepaste nederigheid het hoofd buigt om geprivilegieerde voorkennis in het oor van zijn heerser te fluisteren. Dit gebeurt in het zicht van allen, uiteraard, maar wel *sotto voce*, via stemloze trillingen die enkel voor dat ene gehoorkanaal bestemd zijn.

De gekoppelde 3D-pruiken (meer helm dan kapsel, eigenlijk) zijn een afgeleide van een persfoto die gemaakt werd in een basisschooltje in Florida op 11 september 2001, om 09:07 om precies te zijn. Andrew Card was de lakei van dienst: midden in een voorleessessie van G.W. Bush trad hij als stafchef naar voren om, naar eigen zeggen, de volgende woorden in diens oor te fluisteren: 'A second plane has hit the second tower. America is under attack.' We kunnen ons de ontredde van Bush nog levendig voor de geest halen, die aangeslagen blik die pijnlijk lang in de leegte bleef staren. Het nieuws in kwestie had het publiek al sneller weten te bereiken, waardoor er van geprivilegieerde kennisgeving geen sprake meer was, integendeel. Ineens kreeg iedereen ongehinderd zicht op de vertraagde mentale registratie van een bericht dat intussen immense schokgolven door de wereld joeg. *Very hush hush, indeed*. 'Timing is everything,' zo leert de volkswijsheid ons, niet het minst in het schouwspel van de macht.

The butler (crisismanagement meeting)

Het luisterspel dat zich in dezelfde ruimte afspeelt, brengt ons naar de boardroom van een organisatie die met een plotse crisis af te rekenen heeft. Meer details komen we niet te weten. De anonieme boardleden verliezen zich in een lukraak opbod van holle standaardfrases uit een cursus Business English for Beginners, in een vruchteloze poging om een professionele indruk te wekken.¹ Niemand lijkt de noodzaak te voelen om daadwerkelijk in te grijpen. De prioriteit van dit taalspel ligt niet in het aanreiken van een concrete oplossing voor een gegeven probleem, zo blijkt, maar in de consolidatie van een bestuurlijk status quo – het handhaven van de eigen positie, zeg maar. Voor buitenstaanders klinkt het eerder als een praatgroep voor managers met een beperkte woordenschat, meer 'Globish' dan Engels. Stefaan Dheedene: 'De slogans zijn 'universele instrumenten van overtuiging' die in elke omgeving en bij elke gelegenheid moeten kunnen worden ingezet. Ze stralen een zelfgenoegzame waarheid uit, die boven elke discussie verheven staat en niet getoetst hoeft te worden aan empirische juistheid.'

De lotgevallen van het drukdoende middenkader zetten de toon voor een expositie die zich geleidelijk ontvouwt als een zedenkomedie voor onzekere tijden. Er doemt een beeld op van een Rad van Fortuin dat zich onherroepelijk in beweging heeft gezet, maar gezichtsverlies moet te allen prijze vermeden worden. Zoals vaker speelt Stefaan Dheedene het komische potentieel van de situatie uit in een mise-en-scène van secuur samengestelde rekvisieten en plot devices

---

¹ Alle soundbites zijn rechtstreeks geknipt uit de voorbeelddialogen Business English van de BBC World Service.

– het pince-sans-rire van de volleerde comédien gearticuleerd in de verstilde taal van objecten.

28 protest signs, De uitspraken van het gezelschap staan netjes uitgetekend op witte bordjes hangende aan de wanden, die, mochten ze ooit tijdens straatprotesten gebezigd worden, alvast geen onverzorgde indruk zullen nalaten. Een automatische arm heeft de zelfgekozen lettertypes helemaal strak in viltstift gezet, en het hout is gelijkmatig verzaagd en aaneengehecht.

Dashboard, het gestroomlijnde middenstuk van een zelfsturende wagen belichaamt verlangen naar een rijervaring zonder merkbaar verschil tussen stilstand en beweging.

De protestsongs op de playlist zijn vakkundig gereduceerd tot woordloos geluidsbehang, klaar voor een ad lib sessie Carpool Karaoke.

The Swap, een prototype van straatmeubilair met de gekende anti-ligstrips – een passief-agressieve ingreep die ooit een goed idee moet geleken hebben tijdens een meeting van professionals – vormt het decor voor een discrete, zij het ietwat doorzichtige overdracht van geheime documenten in een aktentas.

A Theme Park ride with Sandy, Mike, and Frank

In die zin is het niet onlogisch dat we op de eerste verdieping belanden bij de architectuur van pretparken. Roberto Venturi verkondigde begin jaren zeventig, na de opening van Disney World Orlando, dat Disney beter aansluiting had gevonden bij wat mensen echt willen dan alles wat architecten hen ooit hadden voorgeschoteld. (Voor Disneyland Anaheim had hij enkel beroep gedaan op decorontwerpers die gespecialiseerd waren in illusie, niet op architecten.) Karal Ann Marling spreekt van ‘the architecture of reassurance’: de geruststelling, de veiligheid, het leven op cruise control. Maar Frank, Mike en Sandy, dépanneurs van dienst in dit tweede narratief, zijn achter de schermen volop bezig weer een euvel te verhelpen. ‘Dit is wat je kunt doen als er iets onverwachts gebeurt,’ instrueert Frank vanop afstand, ‘geef het vorm, geef het taal, maak het klein genoeg om te hanteren.’ Iets laat vermoeden dat de kunstenaar hier meer affiniteit mee heeft: heeft hij zichzelf ook de taak niet gegeven om vormen te bedenken die de wanorde tegemoet komen? Misschien kunnen we van een geconcentreerd moment van verstillig gewagen, voorbij het spektakel, herleid op schaal van het individuele bewustzijn – of, zoals Samuel Beckett het uitdrukt: ‘when the object appears independent of any general notion and detached from the sanity of a cause, isolated and inexplicable in the light of ignorance, then and only then may it be a source of enchantment.’²

---

² **Samuel Beckett**
Proust (essay) 1930.